

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 2. února 2016 ve věci č. 22947/13 – Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt. proti Maďarsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal, že rozhodnutí vnitrostátních soudů o odpovědnosti dvou provozovatelů internetových portálů za urážlivé komentáře čtenářů představuje porušení článku 10 Úmluvy.

I. Skutkové okolnosti

První stěžovatelka, Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete (dále „MTE“), je samosprávnou organizací poskytovatelů internetového obsahu, druhou stěžovatelkou je společnost Index.hu Zrt. (dále „Index“), která je vlastníkem jednoho z největších internetových zpravodajských portálů v Maďarsku. Obě stěžovatelky, které umožňovaly čtenářům komentovat příspěvky, uvedly na svých webových stránkách upozornění, že čtenářské komentáře nereflektují postoje těchto portálů a za obsah komentářů odpovídají příspěvatelé. Oba portály poskytovaly funkci „nahlásit a odstranit“ přístupnou čtenářům, přičemž Index navíc příspěvky částečně moderoval, resp. v případě potřeby je mazal.

V únoru 2010 publikovaly MTE a posléze i Index článek kritizující obchodní praktiky dvou internetových stránek sdružujících realitní agentury. Zveřejnění článku vyvolalo na obou portálech vlnu urážlivých a vulgárních komentářů. Společnost provozující webové stránky dotčených realitních agentur podala na stěžovatelky žalobu na ochranu osobnosti. Vnitrostátní soudy shledaly, že předmětné komentáře byly útočné, urážlivé, ponižující a překročily přijatelnou mez svobody projevu. Dovolací soud zdůraznil, že stěžovatelky umožněním komentování příspěvků na svých webových stránkách převzaly objektivní odpovědnost za urážlivý nebo nezákonný obsah těchto komentářů. Stěžovatelkám nebyla uložena povinnost náhrady nemajetkové újmy, jen nákladů řízení.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

V řízení před Soudem stěžovatelky namítaly, že rozhodnutí vnitrostátních soudů, jež založila objektivní odpovědnosti internetových portálů za obsah čtenářských komentářů na jimi provozovaných stránkách, představuje porušení článku 10 Úmluvy.

Soud předně shledal, že namítaný zásah byl stanoven zákonem a sledoval cíl ochrany práv jiných. Poté zkoumal, zda byl tento zásah nezbytný v demokratické společnosti.

Dle Soudu je třeba jednání stěžovatelek posuzovat ve světle zásad použitelných pro tisk. Internetové portály musí v zásadě převzít povinnosti a odpovědnost, nicméně vzhledem ke specifické povaze internetu se mohou tyto povinnosti a odpovědnost lišit od povinností tradičních vydavatelů. V této souvislosti Soud připomněl věc *Delfi AS proti Estonsku* (č. 64569/09, rozsudek velkého senátu ze dne 16. června 2015), v níž dospěl k závěru, že vyvození odpovědnosti provozovatele internetového portálu za komentáře třetích osob neznamena porušení svobody šíření informací zakotvené v článku 10 Úmluvy. Ve vztahu k projednávané věci však Soud zdůraznil odlišnost skutkového základu. Čtenářské komentáře tu sice byly vulgární a urážlivé, nicméně na rozdíl od věci *Delfi AS* nepředstavovaly zjevně protiprávní projev ani tzv. *hate speech* nebo podněcování k násilí.

Ve vztahu k zásahu do osobnostních práv žalobce Soud připomněl, že právnické osoby nemohou být obětí zásahu do osobnostních práv (*Sdružení Jihočeské matky proti České republice*, č. 19101/03, rozhodnutí ze dne 10. července 2006); je totiž rozdíl mezi obchodní pověstí společnosti a pověstí jednotlivce týkající se jeho společenského postavení. Vnitrostátní soudy ovšem shledaly, že předmětné komentáře představovaly porušení osobnostních práv, přičemž nelze navíc vyloučit, že

komentáře směřovaly proti fyzické osobě stojící za danou společností. I v projednávané věci bylo tedy dle Soudu namíste přistoupit k vyvažování práva stěžovatelek na svobodu projevu a práva žalobce na respektování soukromého života.

V souvislosti s posouzením odpovědnosti provozovatele internetového portálu, který obsah pouze zprostředkuje, Soud identifikoval tyto relevantní aspekty: kontext předmětných komentářů, opatření podniknutá provozovatelem pro předcházení nebo odstranění hanlivých komentářů, odpovědnost skutečných autorů komentářů a konečně důsledky vnitrostátního řízení (*Delfi AS proti Estonsku*, cit. výše, § 142–143).

Pokud jde o kontext a obsah komentářů v projednávané věci, Soud konstatoval, že se vztahovaly k zavádějícím obchodním praktikám realitních agentur týkajícím se mnoha spotřebitelů a uživatelů internetu. Obsah komentářů tak představoval otázku veřejného zájmu. V této souvislosti je podle Soudu relevantní a důležitá i povaha stěžovatelek. Zatímco společnost Index představuje komerční zpravodajský portál, který přitahuje velký počet čtenářských komentářů, společnost MTE informovala především o odborných záležitostech a je málo pravděpodobné, že byla s to vzbudit živou diskusi na internetu. Vnitrostátní soudy ovšem nevěnovaly pozornost rolím obou subjektů a jejich případným rozdílům při vzniku komentářů.

Výrazy použité v internetové diskusi byly urážlivé, jeden z nich přímo vulgární. Urážka představující svévolné očeřování s jediným cílem někoho urazit sice nepoživá ochrany svobody slova (*Skatka proti Polsku*, č. 43425/98, rozsudek ze dne 27. května 2003, § 34), používání vulgárních výrazových prostředků nicméně samo o sobě není určující pro hodnocení urážlivého projevu. Současně musí být brána v potaz také specifika internetové komunikace. Výrazy použité v předmětných komentářích měly nízkou úroveň, na mnoha internetových portálech ale představují běžně se vyskytující součást komunikace, což snižuje význam, který jim lze připsat.

Co se týče odpovědnosti autorů komentářů jakožto alternativy k odpovědnosti internetových portálů, Soud předně upozornil na to, že vnitrostátní soudy se v projednávané věci vůbec nezabývaly tím, zda či nakolik bylo možné dobrat se identit autorů dotčených komentářů. Dle Soudu je postup stěžovatelek v podobě poskytnutí platformy pro výkon svobody projevu třetích osob zvláštní formou novinářské činnosti (*Delfi AS proti Estonsku*, cit. výše, § 112–113). Odpovědnost internetových portálů v těchto případech lze jen stěží považovat za souladnou s judikaturou Soudu, dle které sankcionování novináře za pomoc při rozšiřování výroků třetích osob představuje vážnou překážku úlohy tisku přispívat k diskusi o věcech veřejného zájmu a lze k němu přistoupit jen ze zvláště závažných důvodů (*Jersild proti Dánsku*, č. 15890/89, rozsudek ze dne 23. září 1994, § 35).

Ve vztahu k podniknutým preventivním opatřením lze konstatovat, že stěžovatelky provedly jistá obecná opatření pro zamezení a odstranění urážlivých komentářů na svých stránkách. Dle názoru vnitrostátních soudů však stěžovatelky při umožnění komentářů na svých webových stránkách bez jejich filtrace měly očekávat, že některé z nich budou mít nezákonný obsah. Dle Soudu ovšem takový přístup vyžaduje přílišnou a neproveditelnou opatrnost, která by mohla podkopávat svobodu šíření informací na internetu.

Soud nakonec přistoupil k posouzení kritéria důsledků předmětných komentářů jak pro stěžovatelky, tak pro poškozenou stranu. Ve vztahu k důsledkům pro poškozenou stranu Soud poukázal na to, že předmětné komentáře nebyly způsobily vyvolat další významný negativní dopad na postoj klientů k realitní agentuře žalobce, jelikož v době zveřejnění komentářů agentura již čelila vyšetřování. Ve vztahu k důsledkům pro stěžovatelky dle Soudu není rozhodující skutečnost, že jim nebyla uložena povinnost náhrady nemajetkové újmy, ale způsob, jakým byla vyvozena jejich odpovědnost za komentáře třetích stran. Soud upozornil na předvídatelný negativní dopad této odpovědnosti na internetové prostředí. Důsledkem by totiž mohlo být zejména uzavření platforem pro komentování, což by mělo přímý nebo nepřímý odrazující účinek na svobodu projevu na internetu. Vnitrostátní soudy se ale těmito důsledky, resp. vyvažováním zájmů stěžovatelek a žalobce, vůbec nezabývaly.

Na základě uvedeného Soud rozhodl, že vyvozením odpovědnosti stěžovatelek za internetové komentáře třetích osob došlo k porušení článku 10 Úmluvy. Soud shledal, že zatímco případy

komentářů třetích osob obsahující *hate speech* či podněcování k násilí opravňují smluvní státy k stanovení odpovědnosti provozovatele internetových stránek, pokud neprodleně a dokonce i bez upozornění třetí strany neodstraní zjevně nezákonný obsah (srov. *Delfi AS proti Estonsku*, cit. výše, § 195), v projednávané věci mohl poskytnout obchodní pověsti žalobce dostatečnou ochranu systémem hlášení závadných komentářů.

III. Oddělené stanovisko

Soudce Kūris ve svém souhlasném stanovisku zdůraznil, že předmětný rozsudek nepředstavuje odklon od závěrů uvedených v rozsudku ve věci *Delfi AS*: ten se totiž vztahoval na zjevně nezákonné komentáře obsahující *hate speech* a podněcování k nenávisti. V projednávaném případě se jednalo o hodnotové soudy (byť žádnou hodnotu neměly), a nelze je proto považovat za zjevně nezákonný projev.